

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 2 2 1 7 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 1 ====

Petek, 3. junij 2022 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

Kandidat dobi list za odgovore.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 40 nalog izbirnega tipa. Vsak pravilen odgovor je vreden 1 točko.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti izpolnite še **list za odgovore**. Vsaka naloga ima samo **en** pravilen odgovor. Če se zmotite, jasno označite, kateri je pravilen. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni.

- Potrebe so neomejene, ker
 - vse več nujnih dobrin postaja luksuznih.
 - z razvojem nastajajo nove potrebe.
 - jih lahko tudi neomejeno zadovoljimo.
 - lahko iste potrebe zadovoljimo z različnimi dobrinami.
- V gospodarskem krožnem toku med podjetji in gospodinjstvi v obratni smeri potekata
 - materialni tok in tok proizvodnih dejavnikov.
 - stvarni tok in tok potrošnih dobrin.
 - finančni tok in tok kapitala.
 - materialni tok in denarni tok.

- Andrej je bil na obisku pri babici, ki mu je spekla medenjake.

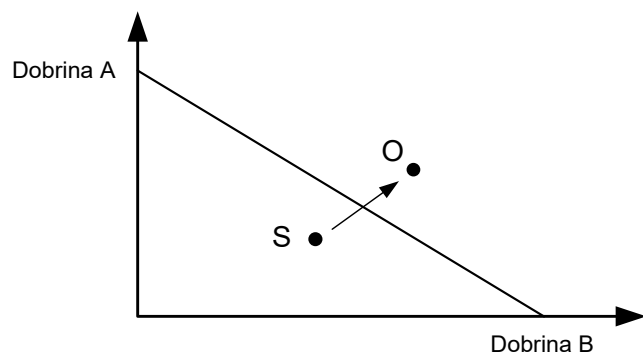
Medenjaki (v kosih)	1	2	3	4	5	6	7
Mejna koristnost (MU v enotah)	30	22	15	9	5	2	1

S petim zaužitim medenjacom se Andrejeva **celotna koristnost**

- zmanjša z 9 na 5 enot koristi.
 - poveča z 9 na 14 enot koristi.
 - zmanjša s 30 na 5 enot koristi.
 - poveča s 76 na 81 enot koristi.
- Premica cene prikazuje
 - optimalne možnosti nakupa dveh dobrin pri danem dohodku in cenah dobrin.
 - maksimalne možnosti nakupa dveh dobrin pri danem dohodku in cenah dobrin.
 - povprečne možnosti nakupa dveh dobrin pri danem dohodku in cenah dobrin.
 - minimalne možnosti nakupa dveh dobrin pri danem dohodku in cenah dobrin.

5. Jana s svojim dohodkom kupuje dobrini A in B. Septembra je bila s svojo nakupno izbiro v točki S, oktobra pa v točki O.

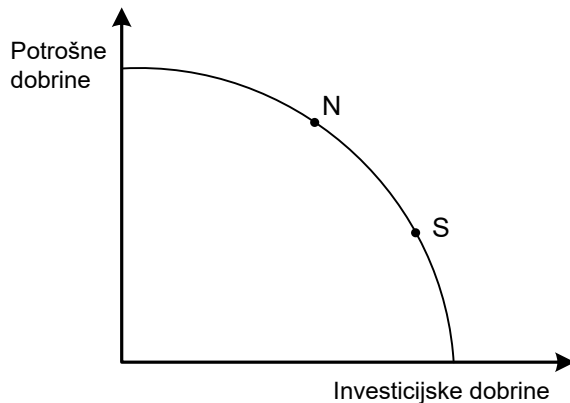

Jana je v oktobru

- A potrošila prihranke, ki jih je privarčevala v septembru.
 - B vrnila denar prijateljici, ki si ga je sposodila septembra.
 - C varčevala, ker je v septembru potrošila več, kot je znašal njen dohodek.
 - D potrošila manj kot v septembru.
6. Po vsebini delovanja lahko dejavnosti v gospodarstvu razdelimo v različne sektorje. Sekundarni sektor obsega
- A pridobivanje surovin iz narave.
 - B predelavo surovin v izdelke.
 - C storitvene dejavnosti.
 - D neprofitne dejavnosti.

7. Državi Narvija in Savija proizvajata potrošne in investicijske dobrine. Proizvodno izbiro države Narvije prikazuje točka N, države Savije pa točka S.

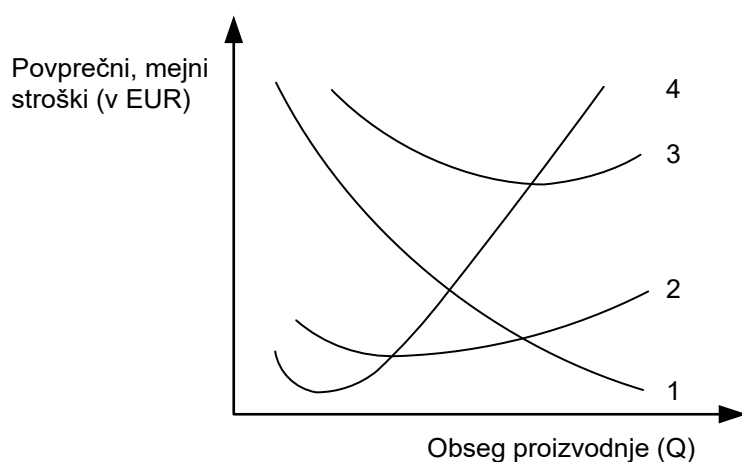

Dolgoročna posledica proizvodne izbire države Narvije in Savije bo, da se transformacijska krivulja:

- A za obe državi premakne vzporedno navzgor v enaki meri.
 - B za obe državi premakne navzgor, vendar za državo Narvijo bolj kot za državo Savijo.
 - C za obe državi premakne navzgor, vendar za državo Savijo bolj kot za državo Narvijo.
 - D ne premakne, saj že sedaj obe državi maksimalno izkoriščata vse svoje proizvodne dejavnike na najboljši možni način.
8. Proizvodna izbira države Grandije je 10 enot oblačil in 4 enote hrane. Sprememba proizvodne izbire Grandije v proizvodnjo 7 enot oblačil in 5 enot hrane pomeni, da je alternativni strošek pete enote hrane
- A 10 enot oblačil.
 - B 7 enot oblačil.
 - C 3 enote oblačil.
 - D 1 enota oblačil.
9. V podjetju Skiro, d. o. o., so letu 2019 proizvedli 1.522 skirojev. Lastnik je ugotovil, da bi imel ob potrojitvi količine vseh proizvodnih dejavnikov rastoče donose, kar pomeni, da bi znašal obseg proizvodnje
- A 1.200 skirojev.
 - B 4.520 skirojev.
 - C 4.566 skirojev.
 - D 4.843 skirojev.

10. Zakon padajočega mejnega donosa temelji na predpostavki, da
- A se v kratkem obdobju količina vsaj enega proizvodnega dejavnika ne spremeni.
 - B so količine vseh proizvodnih dejavnikov v dolgem obdobju variabilne.
 - C so proizvodna podjetja s časom vedno bolj neprilagodljiva.
 - D je pomembna optimalna velikost podjetja, ki omogoča najnižje stroške na enoto.
11. Slika prikazuje značilne krivulje povprečnih in mejnih stroškov.

Povprečne variabilne stroške (AVC) prikazuje krivulja, označena s številko

- A 1
 - B 2
 - C 3
 - D 4
12. Celotni stroški v podjetju Sidro, d. o. o., se povečajo s 500 na 600 EUR, če se obseg proizvodnje poveča z 20 na 30 kosov. Če ima podjetje fiksne stroške v višini 200 EUR, potem velja, da
- A so mejni stroški (MC) 20 EUR.
 - B povprečni celotni stroški (AC) naraščajo.
 - C se variabilni stroški (VC) povečajo za 100 EUR.
 - D so povprečni fiksni stroški (AFC) 100 EUR.

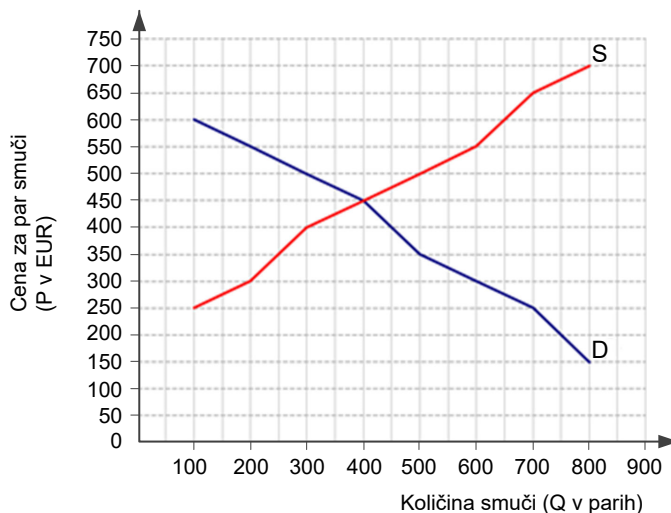

13. Preglednica prikazuje proizvodne stroške v podjetju eKOLO v kratkem obdobju.

Količina koles (Q v kosih)	0	50	100	150	200	250
Celotni stroški (TC v EUR)	35.000	53.500	68.700	71.900	82.800	92.300

Podjetje eKOLO bi moralo, da bi doseglo 11.500 EUR dobička, pri proizvodnji 150 koles prodajati kolesa po

- A 76,67 EUR.
B 402,67 EUR.
C 479,33 EUR.
D 556,00 EUR.
14. Nevarnost vstopa novih konkurentov v panogo je povezana z mobilnostjo proizvodnih dejavnikov. Oviro pri mobilnosti proizvodnih dejavnikov predstavlja
- A večja diferenciranost izdelkov, ki omogoča necenovno konkurenco z različnimi prodajnimi ukrepi.
B zelo velik začetni kapital, patentna zaščita, državna regulativa, kontrola surovinskih virov, določena izobrazba.
C racionalno ravnanje vseh osebkov na trgu, saj so ti zaradi informacijske tehnologije odlično obveščeni o razmerah na trgu.
D veliko število konkurentov z majhnim tržnim deležem.
15. Slika prikazuje trg smučī.

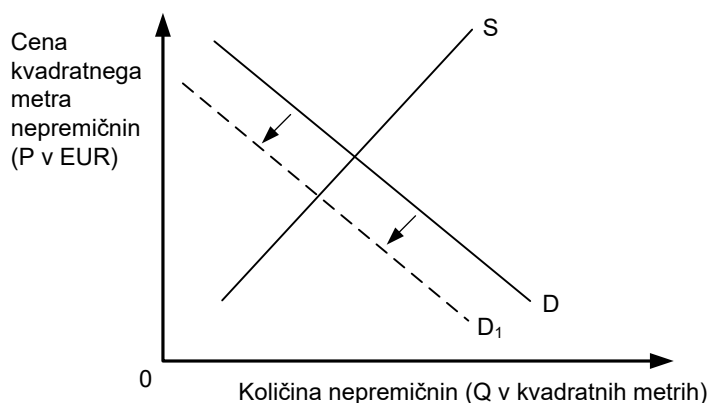
Z analizo ponudbe in povpraševanja po smučeh lahko ugotovimo, da

- A je prihodek ponudnikov, če prodajo 300 parov smučī, 120.000 EUR.
B je prihodek ponudnikov pri ceni 600 EUR za par smučī 560.000 EUR.
C obstaja pri cenah višjih od 450 EUR presežno povpraševanje.
D obstaja pri ceni 300 EUR za par smučī presežno povpraševanje v višini 600 parov.

16. Zakon, ki ponazarja, da se ob nespremenjenih drugih okoliščinah količina blaga spreminja v nasprotni smeri kot cena blaga, se imenuje
- A zakon ponudbe in povpraševanja.
 - B zakon tržnega ravnovesja.
 - C splošni zakon ponudbe.
 - D splošni zakon povpraševanja.

17. Slika prikazuje slovenski trg nepremičnin.

Sprememba na sliki je najverjetneje posledica

- A večje kupne moči zaradi ugodnih posojil.
 - B zvišanja stroškov ponudnikov nepremičnin.
 - C manjšega zanimanja za posojila zaradi višje obrestne mere.
 - D višje cene nepremičnin zaradi propada nekaterih gradbenih podjetij.
18. Skiro in kolo sta substituta za prevoz po mestu. Če se skiroji podražijo zaradi višjih stroškov izdelave, se bo
- A oblikovalo presežno povpraševanje po kolesih.
 - B zmanjšalo povpraševanje po skirojih.
 - C povečalo povpraševanje po kolesih.
 - D znižala cena koles.
19. V skladu s splošnim zakonom povpraševanja koeficient cenovne elastičnosti povpraševanja pove, za koliko
- A odstotkov se zmanjša obseg povpraševanja, če se cena zniža za odstotek.
 - B kosov se poveča obseg povpraševanja, če se cena zviša za odstotek.
 - C odstotkov se zviša cena, če se obseg povpraševanja zmanjša za odstotek.
 - D odstotkov se poveča obseg povpraševanja, če se cena zniža za odstotek.

20. Evropska komisija je proizvajalcem tovornjakov MAN, Volvo/Renault, Daimler, Iveco in DAF naložila rekordno kazen v višini 2,93 milijarde evrov. Podjetja so se vse od leta 1997 do leta 2011, ko je komisija uvedla preiskavo, medsebojno dogovarjala o ceni tovornjakov in o prenosu stroškov glede upoštevanja strožjih pravil v zvezi z emisijami, namesto da bi med seboj tekmovala (Delo, 19. 7. 2016).

Z analizo povzetka članka lahko ugotovimo, da je Evropska komisija

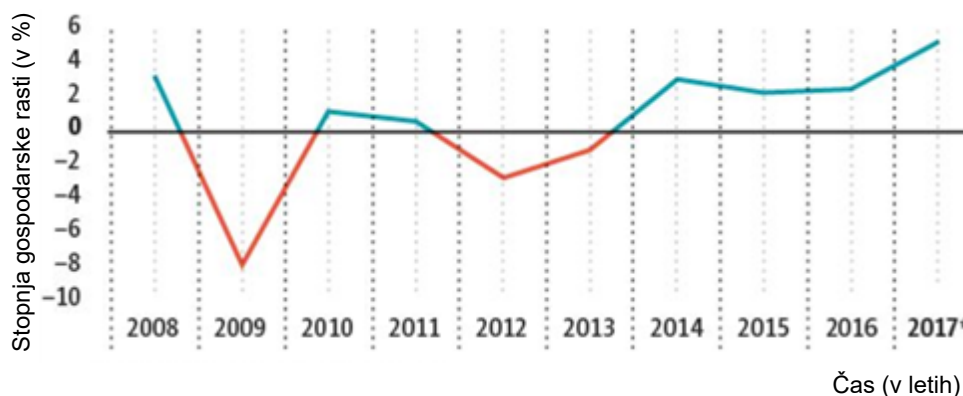
- A preprečila prevzeme in združitve proizvajalcev tovornjakov.
 - B v okviru protimonopolne politike kaznovala kartelno dogovarjanje.
 - C plačala proizvajalcem tovornjakov rekordno kazen.
 - D zaračunala proizvajalcem tovornjakov rekordno kazen v okviru protimonopolne politike in zahtevala razdružitve podjetij.
21. Razdelitev ima v gospodarstvu dve pomembni funkciji, to sta
- A stimulatívna in organizacijska funkcija.
 - B administrativna in finančna funkcija.
 - C reproduktivna in administrativna funkcija.
 - D reproduktivna in stimulatívna funkcija.
22. Vir tehnološkega (inovacijskega) ekstradobička je v
- A velikem povpraševanju.
 - B omejeni ponudbi izdelkov.
 - C znižanju proizvodnih stroškov.
 - D negotovosti in tveganju naložbe.
23. Podjetnik Janez se je usmeril v kmetijsko dejavnost. Najel je zemljo, kupil potrebne proizvodne dejavnike in pridelal pšenico, ki jo je prodal na trgu. Lastniku zemlje mora plačati
- A plačo.
 - B dobiček.
 - C rento.
 - D obresti.

24. Marko je eno leto varčeval po nominalni obrestni meri 1 %. V tem letu je bila 1 % deflacija. Marko je po enem letu dvignil svoje prihranke skupaj z obrestmi. Ugotovil je, da lahko kupi za
- A 1 % več dobrin kot na začetku varčevanja.
 - B 1 % manj dobrin kot na začetku varčevanja.
 - C 2 % več dobrin kot na začetku varčevanja.
 - D 2 % manj dobrin kot na začetku varčevanja.
25. Konec tedna je Ana povabila prijateljice na sladoled in zanj plačala 12 EUR. Denar je v tem primeru opravil funkcijo
- A hranilca vrednosti.
 - B menjalnega posrednika.
 - C plačilnega sredstva.
 - D svetovnega denarja.
26. Zagotavljanje ustrezne količine denarja v obtoku je v pristojnosti centralne banke. Ta s svojo politiko lahko neposredno vpliva na
- A obtočno hitrost denarja (V).
 - B raven cen (P).
 - C količino blaga in storitev (Q).
 - D količino denarja (M).
27. Jaka je v začetku marca želel kupiti kolo za 500 EUR, vendar se takrat zaradi slabega vremena ni odločil za nakup. Spomladi so se začele cene koles, zaradi večjega povpraševanja, zviševati. Kolikšna je bila cena kolesa po treh mesecih, če se je kolo vsak mesec podražilo za 4 %?
- A 520,00 EUR.
 - B 560,00 EUR.
 - C 562,43 EUR.
 - D 582,45 EUR.
28. Kopičenje kapitala v rokah vse manjšega števila kapitalistov v drugi polovici 19. stoletja je posledica
- A osvajalnih vojn in nastanka velikih kolonij.
 - B koncentracije in centralizacije kapitala.
 - C hitre industrializacije in urbanizacije.
 - D zasebne lastnine produkcijskih sredstev in blagovne produkcije.

29. Slika prikazuje gibanje stopnje gospodarske rasti v Sloveniji med letoma 2008 in 2017.

(Vir: povzeto po <https://www.dnevnik.si/1042773716/posel/novice/kaj-je-pognalo-slovenski-bdp-v-nebo/>. Pridobljeno: 2. 4. 2020.)

Slovensko gospodarstvo je bilo leta 2009 v obdobju

- A devalvacije.
 - B destabilizacije.
 - C deprecijacije.
 - D depresije.
30. Vrednostni papir, ki daje imetniku prednost pri delitvi dobička in prednost po poplačilu v primeru likvidacije družbe, ne daje pa mu pravice do sodelovanja pri upravljanju družbe, je
- A prednostna delnica.
 - B navadna delnica.
 - C konvertibilna delnica.
 - D obveznica.
31. Vlogo države v gospodarstvu pojasnjuje več konceptov države. Zgolj uresničevanje lastninskih pravic, varovanje trga in konkurence, zagotavljanje reda in zakonitosti ter organizacija zunanje obrambe so naloge države po
- A konceptu sodobne države.
 - B konceptu države blaginje.
 - C liberalnem konceptu države.
 - D keynesijanskem konceptu države.

32. Z začaranim krogom nerazvitosti se srečujejo države, ki
- A imajo zaradi nizke produktivnosti in s tem produkcije v majhnem obsegu nizek obseg naložb.
 - B spodbujajo investicije le v kmetijstvo in v predelovalne dejavnosti, v storitvene dejavnosti praviloma ne investirajo.
 - C večino bruto domačega proizvoda ustvarijo v predelovalnih dejavnostih in na področju storitev, manj kot polovico pa v kmetijstvu.
 - D Imajo vrednost Ginijevega koeficienta pod 0,2.
33. Velikost bruto domačega proizvoda v državi se meri z različnimi metodami. V metodi izdatkov predstavlja
- A $C - \text{izdatke države}$, $G - \text{izdatke gospodinjstev}$ in $BI - \text{investicije}$.
 - B $C - \text{izdatke gospodinjstev}$, $G - \text{izdatke države}$, $BI - \text{investicije}$ in $(X - M) - \text{neto izvoz}$.
 - C $X - \text{uvoz države}$, $M - \text{izvoz države}$ in $(C + G) - \text{končno potrošnjo}$.
 - D $(C + BI) - \text{končno potrošnjo}$, $(X - M) - \text{neto izvoz}$.
34. Potencialni bruto domači proizvod
- A bi dosegli, če bi izkoristili proizvodne dejavnike na najbolj učinkovit način, in je večji od ustvarjenega in statistično zajetega BDP.
 - B je večji od statistično zajetega BDP in manjši od dejansko ustvarjenega BDP, ki zajema še sivo ekonomijo.
 - C bi dosegli, če bi izkoristili proizvodne dejavnike na najbolj učinkovit način, in je manjši od statistično zajetega BDP.
 - D na modelu transformacijske krivulje prikažemo kot vse točke, ki so pod krivuljo, saj v realnem življenju ni dosegljiv.
35. V preglednici so podatki o vrednosti BDP po tekočih cenah in o realni rasti BDP v Sloveniji od leta 2016 do 2018.

Leto	BDP po tekočih cenah v mil. EUR	Realna rast BDP v %
2016	40.367	–
2017	42.987	4,8
2018	45.755	4,1

(Vir: SURS <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8322>. Pridobljeno: 20. 1. 2020.)

Z analizo podatkov ugotovimo, da je bila v letu 2018 v Sloveniji

- A $-0,70$ -odstotna realna rast BDP.
- B $1,06$ -odstotna nominalna rast BDP.
- C $2,25$ -odstotna inflacija.
- D $2,25$ -odstotna deflacija.

36. Statistični urad države Mipos je objavil demografske podatke za leto 2019. V državi je bilo tega leta 2.300.000 prebivalcev, umrlo je 28.000 ljudi, stopnja natalitete je znašala 9,4 ‰. Stopnja naravnega prirastka države Mipos je v letu 2019 znašala

- A -0,34 ‰.
- B -1,07 ‰.
- C -2,77 ‰.
- D -9,6 ‰.

37. Viri investicij v podjetjih je/so

- A zgolj akumulacija kapitala, ker zadolževanje v podjetjih ni zaželeno.
- B akumulacija, amortizacija, izdaja vrednostih papirjev in zadolževanje.
- C izdaja delnic in obveznic, kar je značilno za vsa podjetja, ne glede na njihovo velikost in pravnoorganizacijsko obliko.
- D zlasti zadolževanje, ker se dobiček izplača lastnikom, amortizacija pa porabi za tekoče izdatke.

38. Miha je januarja 2019 po spletu kupil športne copate iz ZDA v vrednosti 80 ameriških dolarjev (USD). Naslednje leto je ponovil nakup, cena športnih copat v ZDA se ni spremenila.

Slika prikazuje razmerje med evrom in ameriškim dolarjem januarja 2019 in januarja 2020.

(Vir: <https://tecaj-evro.si/tecaji/USD-dolar-zdruzene-drzave-amerike/>. Pridobljeno: 20. 1. 2020.)

Miha je v januarju 2020 za nakup športnih copat po spletu v vrednosti 80 USD plačal

- A 69,38 EUR.
- B 92,24 EUR.
- C 2,76 EUR manj kot pred enim letom.
- D 2,76 EUR več kot pred enim letom.

39. Preglednica prikazuje gibanje slovenske zunanjetrgovinske menjave, ki ga je Urad za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) predvidel za leti 2019 in 2020.

	2019	2020
Izvoz (realna rast v %)	7,8	5,0
Uvoz (realna rast v %)	9,2	5,8
Tekoči račun plačilne bilance (v mrd. EUR)	2,3	2,4

(Vir: povzeto po UMAR, <http://www.umar.gov.si/>. Pridobljeno: 20. 1. 2020.)

Iz podatkov za leto 2020 lahko razberemo, da bo saldo plačilne bilance

- A pozitiven v višini 2,4 milijarde EUR.
 - B večji za 1 milijon EUR glede na prejšnje leto.
 - C večji za 5 %, ker se je izvoz realno povečal.
 - D negativen, ker se je uvoz realno povečal bolj kot izvoz.
40. Eden izmed ciljev ekonomskih integracij je
- A lažje uresničevanje in uveljavljanje ekonomskih in političnih ciljev vodilne države.
 - B preprečevanje zunanjetrgovinske menjave z nečlanicami integracije.
 - C izboljšanje odnosov menjave med vsemi državami sveta.
 - D večja in cenejša proizvodnja v državah članicah zaradi specializacije in prihrankov obsega.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

M 2 2 1 7 0 1 1 1 1 5

Prazna stran

